

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

Адміністративно-правові методи

План

План.....	1
Вступ	3
1.Адміністративно-правові методи	4
1.1. Поняття адміністративно-правових методів	4
1.2. Види адміністративно-правових методів.....	6
2.Метод переконання.....	9
3.Поняття і види адміністративного заохочення	11
4. Метод адміністративного примусу	14
5. Управління в системі внутрішніх справ	20
Висновок	32
Список літератури.....	35

Вступ

Пристаюючи до вивчення змісту й особливостей методів державного управління, необхідно насамперед визначити, що ж таке управління?. Цей термін став універсальним засобом характеристики визначеного виду діяльності, тобто сукупності дій, які виконуються заради досягнення відповідних суспільно значимих цілей.

У самому широкому понятті управління означає керівництво чимось у подібному розумінні воно трактується й у наші дні. Однак обмежитись такою констатацією недостатньо. Виникає потреба розкриття змісту цього керівництва, його функціонального значення. Загальнотеоретичні позиції, включаючи кібернетичні, дають достатні підстави для наступних висновків:

Управління є функція організованих систем різної природи (біологічних, технічних, соціальних), що забезпечує їхню цілісність, тобто досягнення задач, що стоять перед ними, збереження їхньої структури підтримка режиму їхньої діяльності. Термін «державне управління» широко використовується у вітчизняній і закордонній науковій літературі, а також у законодавстві багатьох країн. Більш 70 років він вживався й у нас, створюючи тим самим конституційні підстави для виділення даного виду державної діяльності Конституція України відмовилася від цього терміна. Замість нього вживається новий термін – виконавча влада. Чи означає це, що державне управління надалі не існує чи це чисто термінологічна реформація?

На ці закономірні питання відповідь може бути одна, у відповідності до Конституції України державна влада здійснюється на основі поділу на законодавчу, виконавчу і судову.

1. Адміністративно-правові методи

1.1. Поняття адміністративно-правових методів

Під методом звичайно розуміють спосіб або засіб досягнення поставленої мети. Відповідно до цього адміністративно-правовими методами є способи та прийоми безпосереднього і цілеспрямованого впливу виконавчих органів (посадових осіб) на підставі закріпленої за ними компетенції, у встановлених мелісах та відповідній формі на підпорядкованим їм органи та громадян.

Методи проявляються у формах управління, через взаємодію суб'єктів та об'єктів управління, зв'язки, що між ними склалися. В них відбиваються воля держави, повноваження юридично-владного характеру, що належать виконавчим органам. Тому методи управління юридично оформлені, закріплені адміністративно-правовими нормами.

Правильне розуміння методів можливе на підставі та у зв'язку з функціями управління. Будь-яка функція, що потребує реалізації, становить собою конкретну мету управління і дії, взаємопов'язані через завдання її здійснення. Тому вона є частиною управлінської діяльності. Це дає змогу відокремити методи управління від понять, що вживаються в подібному до них розумінні. Наприклад, планування, контроль, облік та інші подібні до них дії є функціями управління. Але, взяті як окремі прийоми будь-якої з функцій управління, вони являють собою вже методи управління. Саме їх оптимальний вибір у конкретних умовах забезпечує ефективну діяльність органу управління.

Внаслідок значного різноманіття суб'єктів виконавчої влади та об'єктів, що перебувають під їх впливом, методи управління теж є різноманітними. Але це не виключає наявності у них загальних рис. Найбільш характерними для методів управління є: 1) способи впливу виконавчого органу (посадової особи) на підпорядкований йому орган та громадян; 2) вираження державного публічного інтересу, керівної ролі держави; 3) засоби досягнення мети; 4) способи організації, прийоми здійснення функцій, що виникають в процесі здійснення спільної діяльності, 5) способи реалізації компетенції.

При цьому прийоми та способи, що використовуються для реалізації управлінських завдань, які стоять перед суб'єктом виконавчої влади, прямо залежать не тільки від його правового статусу, а й від особливостей адресата — об'єкта управління (форми власності, індивідуального чи колективного характеру і т. ін.). Будучи правильно поєднані, ці методи створюють єдину взаємопов'язану систему способів впливу. Проте це не виключає й суперечностей, що виникають тоді, коли ті чи інші методи використовуються або всупереч об'єктивним умовам, або невиправдано широко. Методи управління, що виражають різні аспекти практичної діяльності того чи Іншого виконавчого органу (посадової особи), дають відповідь на запитання: і як вони діють, реалізуючи свої повноваження, як використовують різні засоби для досягнення поставленої мети? Від уміння їх обирати та ; застосувати залежить ефективність управлінської діяльності.

У практичній діяльності виконавчих органів (посадових осіб) з метою вироблення найбільш ефективного варіанту використовуються певні прийоми та способи управлінської роботи. Як правило, до прийняття управлінського рішення застосовується моделювання, здійснюються розрахунки, прогнозується можливість досягнення відповідних результатів і т. ін. Але визнавати їх методами управління немає підстав, бо вони не виражають безпосереднього управлінського впливу, не діють на об'єкт управління. Таким чином, дії, що мають зовнішнє юридично, владне значення та вираження, слід відрізнити від методів організації роботи апарату управління і методів процедурного характеру.¹

Методи управляючого впливу є адміністративно-правовими методами. Саме в них виявляються всі якості державно-управлінської діяльності, в межах якої реалізується виконавча влада.

За допомогою адміністративно-правових методів суб'єкт виконавчої влади здійснює управляючий вплив на об'єкт шляхом використання адміністративно-правових форм управління адміністративному праві загальновизнано, що метод і форма управління є взаємопов'язаними сторонами процесу управління. Саме у відповідній формі метод управління реально виконує роль способу (засобу) управляючого впливу.

1.2. Види адміністративно-правових методів

У зв'язку з переходом до ринкових відносин і корінними змінами в механізмі державного управління та організаційно-правовому статусі суб'єктів управління надзвичайно актуальною видається проблема адміністративно-правових методів. Під дією змін, що відбуваються, змінюється також система правових засобів, які застосовуються для забезпечення ефективного державного впливу на управлінську діяльність. Ці зміни відображуються як в законодавстві, так і в управлінській діяльності, методах її практичного здійснення.

Традиційно управлінські методи в цілому поділяються ще на наукові та ненаукові, демократичні та диктаторські, державні та громадські, адміністративні та економічні, прямого та непрямого впливу. Внаслідок того, що одні методи мають загальний характер, притаманні всім видам державної діяльності, всім державним органам, а інші — лише окремим із них, методи управління поділяються на загальні, та спеціальні. До загальних методів, як правило, належать методи переконання, та примусу, адміністративного та економічного впливу, нагляду та контролю, прямого та непрямого впливу, регулювання, керівництва та управління (у тому числі оперативного).

Такі універсальні методи, як переконання та примус, здавна привертають увагу вчених. Взаємодоповнюючи один одного, ці методи забезпечують належну поведінку учасників управлінських відносин. Вони взаємопов'язані, мають об'єктивний характер, між ними існує діалектична єдність, ступінь їх використання визначається рівнем розвитку суспільних відносин.¹

Адміністративні методи звичайно кваліфікуються як способи або засоби впливу на діяльність підприємств, установ і організацій, посадових осіб та громадян шляхом прямого встановлення їх прав і обов'язків через систему наказів. Суб'єкт управління в межах своєї компетенції приймає управлінське рішення, юридичне обов'язкове для об'єкта управління. Такий прямий управлінський вплив виходить безпосередньо з владної природи управління — так реалізується виконавча влада. Без використання адміністративних методів неможливе

¹ Коваль Л. Адміністративне право України К. 1995 р.

досягнення мети впорядковуючого впливу на поведінку різних учасників управлінських суспільних відносин. Адміністративні методи використовуються поряд з економічними, які виступають способами чи засобами економічного або непрямого впливу з боку суб'єктів державно-управлінської діяльності на відповідні об'єкти управління через їх інтереси. Застосування економічних методів означає формування таких економічних умов і стимулів, які створюють у виконавців зацікавленість у кінцевих результатах праці. При цьому об'єкти управління не одержують обов'язкових вказівок, а мають змогу проявити ініціативу у виборі засобів діяльності для реалізації своїх матеріальних інтересів. Звичайно це зводиться до одержання податкових, майнових пільг, матеріального заохочення і т. ін.

Нагляд є необхідним пасивним методом управління. За його допомогою можна оцінити стан справ, але він не дає змоги суб'єктам, які його здійснюють, втручатися в діяльність відповідних органів, організацій та посадових осіб. Вплинути безпосередньо на стан справ шляхом активного втручання в діяльність підконтрольних суб'єктів дозволяє використання різних форм контролю.

Органи державного управління можуть впливати на об'єкти і управління шляхом непрямого впливу.

Прямий вплив виражає волю відповідного органу —, наказ. Непрямий вплив — це створення умов зацікавленості у виконавців", надання їм можливості обрати варіант поведінки та ін.

Застосування методу Регулювання, означає встановлення загальної політики та принципів щодо її реалізації через державне фінансування, пільги тощо. Керівництво має за мету практичне втілення в життя загальної політики та принципів, здійснення контролю за підпорядкованими об'єктами, розроблення напрямів їх діяльності. Систематичний, безпосередній вплив суб'єктів на об'єкти становить собою метод управління.

Проблема методів державно-управлінської діяльності, або адміністративно-правових методів, лежить в площині їх розумного поєднання з урахуванням суб'єктивних та об'єктивних чинників. Послідовне вирішення цього завдання

залежить від темпів роботи по упорядкуванню всієї системи державного управління відповідно до мети політичного та економічного реформування суспільного життя.

2. Метод переконання

У системі методів державного управління важливе місце посідає переконання — особливий засіб правового впливу. Він полягає в тому, щоб суб'єкти державного управління додержувалися певних вимог внаслідок їх внутрішнього визнання, а не через сліпе підкорення велінням влади. Це означає впровадження дисциплінованості, розуміння того, що міцна громадська дисципліна і законність являють собою необхідну умову успішної побудови правової, функції, форми та методи державного управління незалежної, демократичної держави, а також формування свідомої звички, спрямованої на додержання правових вимог, почуття недопустимості їх порушення, потреби активно боротися з правопорушеннями.

Таким чином, **переконання** — це система заходів державного і не правового характеру, які проводяться державними та громадськими органами, що виявляється у здійсненні виховних, роз'яснювальних та заохочувальних методів, спрямованих на формування у громадян розуміння необхідності чіткого виконання законів та інших правових актів.

Основними формами переконання, які застосовуються в державному управлінні, є: організація державних і громадських заходів, спрямованих на вирішення конкретних завдань (облік, контроль, прийняття необхідних документів, проведення семінарів, зборів тощо); виховання (економічне, правове, моральне та ін.), особистий приклад; роз'яснення завдань державного управління (усне чи через засоби масової інформації); Інструктаж осіб підпорядкованого апарату і громадськості з питань найбільш дійового виконання поставлених завдань; заохочення (моральне — подяка, нагородження почесним знаком, присвоєння почесного звання і т. ін., матеріальне — грошові премії, путівки окремим особам або групі осіб); критика роботи і поведінки окремих осіб.

Останнім часом в Україні все більшого поширення набувають правові форми переконання, заходи заохочення, передбачені правом за зразкове виконання трудових, службових і громадських обов'язків. Зараз Урядом України

розробляються юридичні акти, якими буде встановлено систему нагород та заохочень.

Зростаюче значення заохочень є важливим проявом посилення ролі переконання як важливого методу регулювання управлінської діяльності і життя всього суспільства..

3. Поняття і види адміністративного заохочення

Останнім часом у правовій науці більше уваги приділяється такому методу, як заохочення правомірної поведінки громадян.

Вважається, що цей метод досить ефективно використовується в ряді розвинених країн (США, Японія, ФРН, Швеція та ін.). Передбачається, що з побудовою правової економічно розвиненої і стабільної держави, він пошириться і в діяльності наших органів управління.

Заохочення - спосіб впливу, що через інтерес, свідомість направляє волю людей на здійснення корисних, з погляду заохочуючого, справ. Заохочувальний вплив сприяє виникненню інтересу до здійснення визначених справ, одержанню матеріального, морального, іншого схвалення.

Як методу діяльності виконавчої влади заохоченню характерні наступні особливості:

- фактичною підставою для застосування заохочення є заслуга, діяння, позитивно оцінювані суб'єктами влади;
- заохочення пов'язане з оцінкою вже зроблених діянь, є складовою частиною державного контролю;
- заохочення персоніфіковане, застосовується у відношенні окремих індивідуальних або колективних суб'єктів;
- заохочення укладається в моральному схваленні, наділенні визначеними правами, матеріальними цінностями й іншими благами;
- в основному заохочення врегульоване правом, у багатьох випадках реалізується у формі правозастосування;
- заохочення побічно впливає на волю заохочуваного, стимулюючи його.

В залежності від основ заохочення розрізняють:

- абсолютне заохочення, зумовлене абсолютними підставами заохочення. Такими підставами є: сумлінне виконання трудових і службових обов'язків; виконання громадянського обов'язку (допомога в затримці злочинця, порятунок потопуючого і т.п.); заохочення матерів, що народили і виховали більш п'яти дітей; ювілеї, заслуги іноземних громадян перед Україною в розвитку науки і т.п.;

- відносне. Відносне заохочення регламентоване КпАП України, дисциплінарними статутами. Норми зазначених актів зобов'язують заохочувати добровільне відмовлення від неправомірної діяльності, щире розкаяння, добровільне усунення заподіяної шкоди. Статтею 34 КпАП України визначено, що щире розкаяння винного, відвернення Шинним шкідливих наслідків правопорушення, добровільне відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди є обставинами, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення погляду правової основи розрізняють:

- формальне заохочення - заохочення, регламентоване правовими нормами (відповідні міри оформляються спеціальними правозастосовчими актами і, як правило, заносяться в трудову книжку, службову картку);

- неформальне заохочення - застосування різноманітних заходів впливу, не передбачених юридичними нормами (наприклад, публічна похвала).

За змістом заохочення може бути:

- моральним (подяка, грамота);
- матеріальним (премія, коштовний подарунок);
- статусне (змінює правовий статус громадянина, наприклад, присвоєння почесного звання "Заслужений юрист України");
- змішане (часто одна міра містить моральне, матеріальне і статутне заохочення).

В залежності від кола осіб, до яких застосовуються заходи заохочення, розрізняють:

- заходи заохочення, що застосовуються до колективних суб'єктів (наприклад, оголошення подяки Президента України колективу Академії ДПС України за заслуги по підготовці висококваліфікованих фахівців);

- заходи заохочення, що застосовуються до індивідуальних суб'єктів (наприклад, для іноземних громадян і осіб без громадянства встановлене застосування такого заохочувального засобу, як надання особі почесного громадянства

Пріоритет прав людини у державній діяльності, розвиток демократичних засад в управлінні вимагають в усіх сферах суспільного життя подальшого зміцнення правосвідомості громадян, виховання у кожного почуття громадського обов'язку, підвищення дисципліни і організованості.

Додержання правил співжиття в правовій державі здійснюється свідомо і добровільно, оскільки право втілює в собі волю народу, його норми є загальнообов'язковими, спираються на підтримку держави і громадської думки.²

² Радянське адміністративне право підручник за ред Василенкова М. 1990

4. Метод адміністративного примусу

У числі адміністративно-правових методів були згадані і засоби індивідуального характеру, використовуючи які виконавчі органи забезпечують необхідний вплив, що упорядковує регулювання суспільних відносин. У своїй сукупності міри примусового забезпечення належного поведіння підлеглих складають інститут адміністративного примусу. Природно, що в першу чергу маємо на увазі адміністративно-правові норми, що регулюють застосування такого роду засобів.

Будучи різновидом державного примусу, адміністративний примус використовується головним чином як крайній засіб забезпечення й охорони та по забезпеченню суспільної безпеки і т.п.

Правовий примус правопорядку в сфері державного управління, виконує каральну функцію. Однак його значення не вичерпується тільки цим. Одночасно з метою охорони права адміністративно-примусові міри виконують і іншого роду функції тобто застосовуються не тільки як покарання за правопорушення, але і для їхнього попередження. Це означає, що їх варто розуміти значно ширше, ніж реалізація санкцій адміністративно-правових норм. У такому розумінні вони забезпечують суспільний порядок і суспільну безпеку. *Для адміністративного примусу характерно наступне:*

а) як правило, позасудове застосування передбачених законом чи підзаконними актами правових мір владою уповноважених на те виконавчих органів;

б) застосування примусових мір не усіма без винятку виконавчими органами, а лише тими, котрі наділені спеціальними повноваженнями по здійсненню адміністративної влади;

в) примусові заходи застосовуються з метою забезпечення дотримання не всіх адміністративно-правових норм, а тільки тих, котрі формують обов'язкові правила поведінки в сфері державного управління, що не мають відомчих меж.

г) як правило, примусові заходи застосовуються виконавчими органами, уповноваженими на здійснення правоохоронних функцій у сфері державного управління.

Особливе місце приділяється примусовим заходам, реалізованим у рамках державно-службових відносин. Воно полягає в тім, щоб забезпечити належне і своєчасне виконання кожним органом нижчого підпорядкування управління, його структурним чи підрозділом окремим службовцем розпоряджень вищих органів, підрозділів і посадових осіб. Мова йде про забезпечення вимог необхідної дисципліни там, де вони не дотримуються добровільно. Як міри дисциплінарного примусу застосовуються, з одного боку, психічний, вольовий примус, спрямований на те, щоб зажадати, змусити виконати відповідне розпорядження, а з іншого боку - дисциплінарна відповідальність. Однак безпосередніми примусовими заходами вони не є, тому що не кожен керівник наділений повноваженнями адміністративної влади.

Примусові заходи різноманітні. По *цільовому призначенню* вони можуть бути розділені на три групи:

- адміністративно-попереджувальні міри;
- адміністративно-припиняючі міри;
- міри адміністративної відповідальності.

Кодекс України про адміністративні правопорушення (КпАП) виділяє також міри процесуального забезпечення провадження по справах про адміністративні правопорушення. Однак вони самотійного юридичного значення не мають, тому що поглинаються трьома названими видами примусових заходів.

Адміністративно-попереджувальні міри примусового характеру, застосовуються, як це випливає з їхнього найменування, з метою попередження можливих правопорушень у сфері державного управління, запобігання інших, шкідливих для режиму суспільної безпеки явищ.

Незважаючи на яскраво виражений профілактичний характер, міри подібного роду здійснюються в примусовому порядку, тобто в процесі односторонньої реалізації юридично-владних повноважень компетентних виконавчих органів.

Адміністративно-попереджувальні міри не зв'язані зі здійсненням правопорушень. Вони їх запобігають і, у цьому контексті, передують застосуванню інших примусових заходів, спрямованих проти винних у здійсненні адміністративних правопорушень.

Міри такого роду різноманітні, застосовуються в різних областях громадського життя і різних суб'єктів з компетенцією контрольно-наглядового характеру. В основному вони носять галузевий профіль, але можуть здійснюватися й органами з загальною управлінською компетенцією.

Найбільш типовими є наступні адміністративно-попереджувальні міри:

- а) контроль і наглядові перевірки;
- б) огляд речей і особистий огляд (митний, міліцейський);
- в) перевірка документів, що засвідчують особу;
- г) введення карантину (при епідеміях, епізоотіях);
- д) припинення руху транспорту і пішоходів при виникненні погрози суспільної безпеки;
- е) огляд медичного стану особи і санітарного стану підприємств громадського харчування;
- ж) реквізиція майна;
- з) закриття ділянок державного кордону і т.п. Застосування цих і інших мір строго регламентовано.

Адміністративно-припиняючі міри за своїм призначенням мають припинення протиправних дій і запобігання їхніх шкідливих наслідків. Самі по

собі вони не є мірами адміністративної відповідальності, але забезпечують можливість застосування таких мір і звичайно передують їм.

а) заборона експлуатації транспортних засобів, технічний стан яких не відповідає установленим вимогам;

б) заборона обмеження ремонтно-будівельних робіт на дорогах і вулицях, якщо не дотримуються здійснюється за допомогою юрисдикційних, актів.

Примус застосовується строго на підставі закону. Юридичні норми регулюють, які норми, при яких умовах, у якому порядку і яких органах можуть застосовуватися.

Тільки держава в праві видавати юридичні норми і застосовувати Тільки держава в праві видавати юридичні норми і застосовувати встановлені санкції, і володіючи спеціальним апаратом примусу, вправі застосовувати примусові міри до громадян.

Таким чином, примус, як спосіб забезпечення правопорядку, повинен застосовуватися строго на правовій основі, як правило, спеціально уповноваженими державою органами, тільки до конкретних суб'єктів права в зв'язку з їхніми неправомірними діями, шляхом прийняття актів застосування права.

Оскільки примусові заходи різноманітні і мають численні ознаки, можлива різна класифікація їх у залежності від обраного критерію.

Так, *по суб'єкті* можна розрізняти:

- державно-правовий примус, що у свою чергу поділяється на *судове і позасудове*,

- суспільно-правовий примус.

Основна задача примусових актів - захист правопорядку За способом *його охорони, по функціональному призначенню* варто розрізняти:

- припинення;
- відновлення;
- покарання (стягнення).

Адміністративно-правовий примус - один з видів державно-правового примусу. Тому йому притаманні всі ознаки останнього.

У той же час він володіє колом особливостей, що визначають його якісну своєрідність.

Особливості адміністративно-правового примусу:

- примусові заходи застосовують у зв'язку з адміністративними правопорушеннями.
 - воно здійснюється в рамках позаслужбового підпорядкування.
 - множинність суб'єктів, що здійснюють адміністративну юрисдикцію.
 - воно всебічно регулюється адміністративно-правовими нормами
- Примус здійснюється з метою охорони правопорядку. Ця мета досягається різними способами: шляхом припинення правопорушень, відновлення шкоди, заподіяного провиною, покарання. Тому в залежності від тієї безпосередньої мети, заради якої використовуються засоби примусу, можна розрізняти запобіжний заходу, припиняючі міри, стягнення.

На відміну від інших авторів Д.Н. Бахрах вважає, що не можна поділяти на міри попередження, припинення і покарання.

Приводом є те, що на думку колективу авторів (А.П. Алехина, Ю.М. Козлова) мірами попередження є різноманітні засоби, що направляються на запобігання правопорушень і інших наслідків. При наявності надзвичайних обставин органи змушені встановлювати додаткові обов'язки, що поширюються на багатьох громадян, більшість з них виконує дані обов'язки. Однак на думку Д.Н. Бахраха примусові міри застосовуються до тих, хто не виконує обов'язки, порушує заборони, тобто робить правопорушення. Відзначаючи велике значення

примусових мір, варто визнати, що вони не є примусовими засобами. А от санкції (знос самовільно зведених будівель, вилучення незаконне отриманого й ін.) - це особливий вид адміністративної відповідальності³

³ Адміністративне право України Колпаков В.К. К. Юрінком 1999р.

5. Управління в системі внутрішніх справ

1. Організаційно-правові засади управління внутрішніми справами

Основними завданнями органів внутрішніх справ є: гарантування особистої безпеки громадян, захист їх прав, свобод і законних інтересів; забезпечення охорони громадського порядку; попередження, припинення злочинів та інших правопорушень; своєчасне виявлення, розкриття і розслідування злочинів, розшук осіб, які їх вчинили; забезпечення дорожнього руху; захист власності від злочинних посягань; накладення адміністративних стягнень; гарантування пожежної безпеки.

До обов'язків міліції (як складової частини МВС України) належать участь у наданні соціальної та правової допомоги громадянам і сприяння в межах своєї компетенції державним органам, підприємствам, установам і організаціям незалежно від форм власності.

Відповідно до п. 17 ст. 92 Конституції України виключно законами України визначаються основи національної безпеки та забезпечення громадського порядку. Забезпечення громадського порядку, громадської безпеки та спокою належить до сфери завдань публічної адміністрації (органів виконавчої влади), Президента України як гаранта державного суверенітету та додержання прав людини і громадянина, Кабінету Міністрів України, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Таким чином, забезпечення громадського порядку, громадської безпеки та спокою громадян в широкому плані є завданням як державних, так і недержавних організацій.

Сутність управління у галузі внутрішніх справ і його особливість полягають в тому, що в процесі такого управління здійснюється безпосередня охорона прав і свобод громадян, а також забезпечується громадський порядок та громадська безпека.

Громадський порядок — це певна система відносин, належний порядок, що склався у суспільстві, який відповідає інтересам держави і всіх її громадян. Це сукупність встановлених у державі правил поведінки у громадських місцях, які регулюються правовими, моральними та іншими соціальними нормами.

Під термінами «громадська безпека» і «громадський порядок» взагалі розуміється певний позитивний стан, що існує в суспільстві, забезпечення якого гарантує уникнення певних небезпек як перед суспільством, так і перед окремими громадянами. Цінності, яким загрожує небезпека, є досить різноманітними.

Якщо йдеться про громадську безпеку, то з точки зору цього поняття на перший план виступає елемент загрози, що посягає на такі цінності, як життя, здоров'я, власність, тобто це система відносин, яка складається в процесі запобігання та усунення загрози життю, здоров'ю громадян та їх майну. У більш широкому розумінні громадську безпеку можна визначити як стан, в якому громадяни не позначені індивідуально, як і інші державні об'єкти, і їм не загрожує жодна небезпека, а також не існує загрози порушення щоденного життя суспільства і нормального функціонування державних і недержавних організацій.

Причинами виникнення небезпеки можуть бути стихійні лиха, епідемії, неправомірні дії, що посягають на такі цінності, як життя, здоров'я, власність, неконтрольоване використання механізмів і машин, що є джерелом підвищеної загрози, а також проведення окремих робіт, пов'язаних з ризиком для населення, тощо.

Безпосереднє управління в галузі забезпечення громадського порядку та громадської безпеки здійснюють МВС України та його органи на місцях. Функції органів внутрішніх справ визначені як в законах України, так і в підзаконних актах, серед яких важливе місце посідає Положення про Міністерство внутрішніх справ України від 7 жовтня 1992 р.¹

Відповідно до головних завдань МВС України здійснює і основні напрями своєї діяльності, а саме: забезпечує державну політику боротьби зі злочинністю; організує роботу органів внутрішніх справ щодо охорони громадського порядку на вулицях та в інших громадських місцях, запобігання та припинення адміністративних правопорушень; організує здійснення органами внутрішніх справ профілактичних та оперативно-розшукових заходів з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів, провадження дізнання і попереднього слідства; безпосередньо здійснює роботу по виявленню,

припиненню, розкриттю і розслідуванню злочинів, що мають міжрегіональний та міжнародний характер, веде боротьбу організованою злочинністю і наркобізнесом, зі злочинами у сфері економіки, забезпечує профілактику правопорушень; бере участь у наукових, кримінологічних і соціологічних дослідженнях, розробках на їх основі державних програм боротьби зі злочинністю та охорони правопорядку; вживає разом з іншими державними органами заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності та правопорушенням серед неповнолітніх; забезпечує здійснення державного пожежного нагляду, пожежну охорону населених пунктів; організує на договірних засадах охорону майна різних власників; бере участь у розробці проектів міжнародних договорів (угод) України з питань боротьби зі злочинністю, забезпечує в межах своїх повноважень виконання укладених Україною договорів (угод) та ін.

Завдання та напрями діяльності МВС України визначають функціональну структуру його органів, яка складається із міліції, слідчого апарату органів внутрішніх справ, внутрішніх військ, пожежної охорони.

МВС України здійснює державне управління в галузі внутрішніх справ шляхом централізованого керівництва через відповідні нижчі органи внутрішніх справ, а також безпосередньо.

Систему управління внутрішніх справ України утворюють МВС України, у складі якого функціонують головні управління, управління та" служби (керівництво, штаб, кримінальна міліція, міліція громадської безпеки, міліція по боротьбі з організованою злочинністю, Головне слідче управління, відділ організації дізнання в органах внутрішніх справ, Управління Державної пожежної охорони, Головне управління внутрішніх військ та ін.); Головне управління МВС України в АРК; Управління МВС України в області, містах Києві та Севастополі; районний відділ управління МВС України в області; міське управління МВС України в області; районний відділ міського управління.

Для колегіального обговорення і прийняття найбільш важливих управлінських рішень з питань діяльності МВС України, органів внутрішніх справ в областях, містах Києві та Севастополі, АРК створюються колегії.

Систему територіальних органів внутрішніх справ побудовано відповідно до адміністративно-територіального поділу держави.

Діяльність органів внутрішніх справ на транспорті поширюється на територію кількох областей, носить міжтериторіальний характер. Вони забезпечують охорону громадського порядку та боротьбу зі злочинністю на залізничному, повітряному, морському та річковому транспорті; на території вокзалів і портів; на залізничному та водному транспорті, що рухається. Система органів внутрішніх справ на залізничному транспорті підпорядкована Управлінню внутрішніх справ на транспорті МВС України. На Північно-Західній, Південній, Придніпровській, Одеській, Донецькій та Львівській залізницях діють УМВС центрального підпорядкування; на великих залізничних станціях — лінійні відділи УМВС; на інших — відділення і пункти міліції. У великих аеропортах, крупних морських і річкових портах функціонують відділи внутрішніх справ, підпорядковані територіальним УМВС областей, міст.

Транспортні органи внутрішніх справ у порівнянні з територіальними мають більш просту побудову. До них входять всі основні служби, але вони не здійснюють такі функції, як нагляд за безпекою дорожнього руху, пожежний нагляд та деякі інші.

У селищах міського типу, мікрорайонах і віддалених населених пунктах можуть створюватися відділи (на правах райвідділів) і відділення міліції, які входять до складу територіальних органів внутрішніх справ.

На окремих промислових підприємствах, в установах і організаціях, діяльність яких пов'язана з особливим режимом роботи (оборонний характер, особливо висока технічна небезпека виробництва та ін.), створюються відділи внутрішніх справ для роботи на закритих об'єктах.

Для забезпечення громадського порядку на об'єктах і територіях, які мають особливе народногосподарське значення або постраждали внаслідок стихійного лиха, екологічного забруднення, катастрофи, МВС України з дозволу Кабінету Міністрів України можуть створюватися спеціальні підрозділи міліції.

Організаційна структура центрального апарату МВС України відповідає юридичне закріпленім основним напрямкам діяльності міністерства. В усіх органах внутрішніх справ існують такі види структурних підрозділів:

- 1) галузеві (підрозділи міліції, слідчі апарати, пожежна охорона);
- 2) функціональні (кадрові, фінансово-економічні, господарські, медичні), які виконують функції забезпечення;
- 3) загального керівництва (штаби, чергові частини, інформаційно-аналітичні центри), які виконують функції загального керівництва.

Служба в органах внутрішніх справ

Проходження служби в органах внутрішніх справ складається з прийому на службу, переміщення по службі, присвоєння спеціальних звань.

Згідно з Положенням про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20 липня 1991 р., на службу приймаються , які досягли 18-річного віку.

Підбір і попереднє вивчення кандидата на службу здійснюються на підставі Інструкції про порядок відбору, вивчення та перевірки осіб, які приймаються на службу в органи внутрішніх справ України.

Рішення про зарахування кандидатів на службу приймається тільки після ретельної перевірки їх ділових і моральних якостей, способу життя, оточення, а також придатності до служби. Після зарахування до кадрів МВС України працівник складає присягу.

До особового складу органів внутрішніх справ належать громадяни України, призначені на посаду рядового чи начальницького складу. Особовий склад поділяється на рядовий, молодший начальницький, середній начальницький, старший начальницький та вищий начальницький. До рядового та начальницького складу входять особи, які перебувають в кадрах МВС України і яким присвоєно спеціальні звання.

Рядовий та начальницький склад поділяється на три категорії: міліцію, внутрішню службу та слідчих. До міліції належать працівники, яким присвоєно

спеціальні звання міліції; до внутрішньої служби — особи, яким присвоєно звання внутрішньої служби. Слідчим присвоюються спеціальні звання міліції, але вони користуються всіма правами працівника міліції лише у випадку і під час виконання ними функцій, передбачених ст. 10 Закону України від 20 грудня 1990 р. «Про міліцію»¹ (зі змінами та доповненнями). Слідчі виконують свої функції згідно з кримінально-процесуальним законодавством.

Відповідно до чинного законодавства та підзаконних актів встановлено певні обмеження в прийомі на службу: віковий ценз, стан здоров'я, наявність минулої чи існуючої судимості.

Заборонено проходження служби в одному органі внутрішніх справ працівників, які перебувають між собою у близькому родстві чи свойстві, якщо їх робота пов'язана з безпосередньою підлеглистю або підконтрольністю один одному.

Важливе значення для просування по службі має атестація, за допомогою якої характеризується діяльність працівника внутрішніх справ. Висновки атестації містять оцінку якостей співробітника, характеризують рівень його відповідності займаній посаді, оцінку його можливостей.

Спеціальні звання присвоюються співробітникам органів внутрішніх справ з урахуванням їх освіти, кваліфікації, ставлення до службових обов'язків, вислуги років, а також займаної посади.

Особливість завдань, що поставлені перед органами внутрішніх справ, передбачає високу організованість й дисциплінованість їх співробітників'. Важливе значення для службової дисципліни має Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ.⁴

Міліція України — це складова частина МВС України, яка грає провідну роль у загальнодержавній системі забезпечення громадського порядку і спокою, громадської безпеки та боротьби зі злочинністю. Правовий статус міліції визначається Законом України «Про міліцію».

⁴ Адміністративне право України Курс лекцій К 1998р.

Міліція України є державним озброєним органом виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права, свободи громадян, власність, довкілля, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань.

Основні завдання, що стоять перед міліцією, такі: забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів; запобігання правопорушенням та їх припинення; охорона та забезпечення громадського порядку; виявлення і розкриття злочинів, розшук осіб, які їх вчинили; забезпечення дорожнього руху; захист власності від злочинних посягань; участь у наданні соціальної та правової допомоги громадянам; сприяння у межах своєї компетенції державним органам, підприємствам, установам і організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків.

Міліція виконує адміністративну, оперативно-розшукову, кримінально-процесуальну, профілактичну, виконавчу та охоронну (на договірних засадах) функції.

Адміністративна діяльність міліції регламентується нормами адміністративного права і полягає в організації і практичному провадженні заходів щодо охорони правопорядку та здійснюється службами і підрозділами міліції громадської безпеки, а саме: патрульно-постовою службою, службою дільничних інспекторів, діяльністю підрозділів, що організують роботу спеціальних установ (приймальників-розподільників), Державтоінспекцією, відділами дозвільної системи та ін.

Оперативно-розшукова діяльність міліції регулюється нормами різних галузей права: адміністративного, кримінального, кримінально-процесуального та ін. Ця діяльність здійснюється оперативними підрозділами органів внутрішніх справ: кримінальною та спеціальною міліцією, спеціальними підрозділами по боротьбі з організованою злочинністю, оперативно-розшуковими підрозділами Державтоінспекції

Кримінально-процесуальна діяльність міліції регулюється кримінально-процесуальним законодавством і здійснюється різними службами і підрозділами кримінальної міліції та міліції громадської безпеки. Предмет цієї діяльності — провадження дізнання по кримінальних справах і т.д.

Профілактична діяльність міліції здійснюється всіма службами міліції і регулюється законами та відомчими нормативними актами, що регламентують діяльність міліції і перш за все служб та підрозділів кримінальної міліції і міліції громадської безпеки.

Міліція України складається з таких підрозділів: кримінальної міліції; міліції громадської безпеки; транспортної міліції: Державної автомобільної інспекції; міліції охорони; спеціальної міліції.

Міліція повинна виконувати свої завдання неупереджено, у точній відповідності з законом. Для забезпечення громадського порядку працівники міліції зобов'язані вживати відповідних заходів незалежно від свого підпорядкування. В разі необхідності міліція тимчасово, в межах чинного законодавства, обмежує права і свободи громадян, якщо без цього не можуть бути виконані покладені на неї обов'язки, й зобов'язана дати їм пояснення з цього приводу. Міліція забезпечує право на юридичний захист та інші права затриманих і взятих під варту осіб, не пізніше як через 24 години повідомляє про їх місцеперебування близьким родичам, адміністрації за місцем роботи чи навчання і в разі необхідності вживає заходів до негайного надання їм медичної та іншої допомоги.

Кримінальна міліція — це підрозділи, діяльність яких полягає в організації та практичному здійсненні боротьби з загальнокримінальною злочинністю: вбивствами, крадіжками, пограбуваннями, розбійними нападами, проституцією, розповсюдженням СНІДУ, правопорушеннями, пов'язаними з іноземними громадянами. Це розшук злочинців і осіб, які зникли без вісти, а також передбачені чинним законодавством невідкладні слідчі дії. Підрозділи кримінальної міліції безпосередньо відповідають за стан боротьби з рецидивною та організованою

злочинністю, а також ведуть роботу щодо попередження злочинів. Кримінальна міліція — це також підрозділи кримінального розшуку та управління державної служби по боротьбі з економічною злочинністю (УДСБЕЗ), це боротьба зі злочинністю в паливно-енергетичному комплексі, інших базових галузях економіки та державних бюджетних установах, на споживчому ринку та в аграрному секторі економіки, в процесі приватизації, економічної реформи та оподаткування.

Міліція громадської безпеки. Завдання, що стоять перед міліцією громадської безпеки, мають досить широкий діапазон і є одним з найбільш об'ємних напрямів роботи міліції. Це адміністративна діяльність, яка полягає в захисті прав і свобод людини і громадянина, забезпеченні громадського порядку, спокою та безпеки, попередженні і припиненні правопорушень у містах та інших населених пунктах держави, а також боротьба зі злочинністю, здійснення провадження в справах про адміністративні правопорушення. Основу міліції громадської безпеки складає служба охорони громадського порядку, до якої входять підрозділи патрульно-постової служби, «Беркут». Патрульно-постова служба здійснює нагляд за виконанням окремими громадянами і посадовими особами правил, що регулюють громадський порядок, з метою запобігання та припинення правопорушень, а також притягнення правопорушників до відповідальності. Значну роботу проводять дільничні інспектори міліції, які забезпечують безпеку громадян і громадський порядок на закріплених за ними дільницях. Міліція громадської безпеки організує роботу спеціальних установ, а саме: приймальників-розподільників для затриманих за бродяжництво та спеціальних приймальників для осіб, підданих адміністративному арешту, забезпечує безпеку працівників суду, правоохоронних органів, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. В систему підрозділів цієї міліції входить дозвільна система, до компетенції якої належать питання забезпечення правил виготовлення, реалізації, придбання, зберігання, обліку, охорони, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної зброї та інших предметів на об'єктах дозвільної системи, організація роботи щодо ліцензування підприємницької діяль-

ності по виробництву, ремонту і реалізації спортивної, мисливської, вогнепальної зброї та ін.

Транспортна міліція, її діяльність полягає в організації та практичному здійсненні заходів щодо охорони громадського порядку і охорони вантажів, що перевозяться на залізничному, водному (річковому, морському) та повітряному транспорті.

Державна автомобільна інспекція має підрозділи, які регулюють рух транспорту та пішоходів на вулицях і дорогах, виявляють і припиняють порушення правил дорожнього руху, здійснюють контроль за технічним станом автотранспортних засобів, що експлуатуються, а також за утриманням автомобільних доріг, вулиць, ведуть облік дорожньо-транспортних пригод, здійснюють розшук викрадених автомашин, приймають державні іспити на отримання права керування транспортними засобами, видають посвідчення на право керування цими засобами, здійснюють державну реєстрацію та облік транспортних засобів, видають реєстраційні документи і державні номерні знаки та ін.

Міліція охорони. На підставі договорів міліція охорони бере під охорону майно громадян, підприємств, установ незалежно від форм власності, громадських об'єднань, іноземних держав, міжнародних організацій, іноземних громадян, юридичних осіб, а також осіб без громадянства.

Спеціальна міліція. Здійснює функції забезпечення громадського порядку на об'єктах і територіях, що мають важливе народногосподарське значення або постраждали внаслідок стихійних лих, катастроф, а також забезпечує охорону громадського порядку під час проведення масових заходів як на місцевому рівні, так і в загальнодержавному масштабі і т.д.

Для виконання обов'язків, покладених на міліцію України, відповідно до чинного законодавства передбачені різноманітні засоби як переконання, так і примусового впливу (припинення, запобігання, стягнення) на свідомість і поведінку людей.

Законодавством встановлені умови і межі застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї.

Конкретні повноваження органів місцевого самоврядування в галузі внутрішніх справ знайшли відображення в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», в якому передбачені два види повноважень: власні (самоврядні) та делеговані.

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать такі власні (самоврядні) повноваження: підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо створення відповідно до закону міліції, яка утримується за рахунок коштів місцевого самоврядування, вирішення питань про чисельність працівників такої міліції, про витрати на їх утримання, здійснення матеріально-технічного забезпечення їх діяльності, створення для них необхідних житлово-побутових умов; сприяння діяльності органів внутрішніх справ.

Делеговані повноваження мають більш широкий діапазон і полягають в наступному: вжиття у разі стихійного лиха, екологічних катастроф, епідемій, епізоотій, пожеж, інших надзвичайних ситуацій необхідних заходів щодо забезпечення державного і громадського порядку, життєдіяльності підприємств, установ і організацій, врятування життя людей, захисту їх здоров'я, збереження матеріальних цінностей; вирішення відповідно до закону питань про проведення зборів, мітингів, маніфестацій і демонстрацій, спортивних, видовищних та інших масових заходів, здійснення контролю за забезпеченням при їх проведенні громадського порядку; розгляд справ про адміністративні правопорушення, віднесені законом до їх відання; утворення служб у справах неповнолітніх та спостережної служби, спрямування їх діяльності; вирішення разом з відповідними органами МВС України питань щодо створення належних умов для служби та відпочинку особовому складу органів внутрішніх справ та ін.

Державний нагляд за безпекою дорожнього руху

Безпека дорожнього руху є врегульований правовими нормами процес руху, експлуатації транспортних засобів, що виключає можливість заподіяння фізичної або майнової шкоди. Ці норми містяться в Законі України від 30 червня 1993 р.

«Про дорожній рух»¹ (з наступними змінами і доповненнями), правилах, положеннях і інструкціях, настановах і правилах дорожнього руху.

Органами влади і управління різних рівнів розробляються, затверджуються і реалізуються програми забезпечення безпеки дорожнього руху. Безпосереднє забезпечення державного нагляду за безпекою дорожнього руху покладено на Державну автомобільну інспекцію МВС України (далі — Державтоінспекція). Основним нормативним актом, що регулює її діяльність, є Положення про Державну автомобільну інспекцію⁵.

⁵ (Див.: Відомості Верхов. Ради України. 1993. № 31. Ст. 33

Висновок

У висновку хотілося б відзначити актуальність розгляду проблеми адміністративно-правових методів які використовуються державною виконавчою владою. Вона загострена в даний час у зв'язку з конституційною реформою, із серйозними змінами в механізмі державного управління й в організаційно-правовому статусі багатьох суб'єктів, .

Активність і ефективність економічних і інших факторів реформ багато в чому визначається характером впливу з боку держави на розвиток насамперед економічних процесів.

Воно знаходить своє вираження не тільки в законодавстві, але й в управлінській діяльності, методах її практичного здійснення. Відповідно в ще більше актуалізуються проблеми адміністративно-правових методів

Розглянувши тему “ Методи здійснення державної виконавчої влади хотілося б зробити такі висновки:

Методи діяльності виконавчої влади - способи здійснення управлінських функцій і кошту впливу органів і виконавчої влади на керовані об'єкти.

Складовими частинами методів діяльності виконавчої влади є:

- способи впливу однієї людини на іншого, одного колективу на іншій, людини на колектив;
- способи забезпечення переваги волі суб'єкта влади;
- способи організації, упорядкування процесів, що відбуваються, прийоми здійснення управлінських функцій, що виникають при організації спільної діяльності;

отже властивості методів державного управління:

- передусім це різноманітні засоби практичного досягнення певного управлінського результату, способи здійснення управлінських функцій;
- вони виражають цілеспрямований управлінський вплив з боку керуючого суб'єкта на поведінку керованого об'єкта з метою вирішення певних управлінських завдань;

- застосування окремих методів повинно здійснюватися в межах компетенції органу виконавчої влади чи іншого повноважного суб'єкта;

- методи управління як способи вираження юридично-владних повноважень органів виконавчої влади носять правовий характер; здебільшого вони виражаються в правових формах управління;

- управлінські методи відображають характер взаємовідносин між суб'єктом та об'єктом управління;

- ті чи інші методи управління втілюються у відповідних формах управлінської діяльності.

Отже, управлінські методи безпосередньо і нерозривно пов'язані з такими елементами управління, як правова основа, компетенція, функції, мета, зміст та форми управлінської діяльності.

Управлінські методи реалізуються шляхом:

- адміністративної нормотворчості (встановлення певних нормативів, тобто загальнообов'язкових правил поведінки);

- адміністративного розпорядництва (видання індивідуальних управлінських актів щодо конкретних випадків);

- загального керівництва підпорядкованими об'єктами певної галузі чи сфери;

- безпосередньої організації та односторонньо-владного вирішення поточних питань, що виникають з ініціативи підпорядкованих об'єктів;

- нагляду та контролю за поведінкою учасників управлінських стосунків, у т. ч. шляхом надання їм необхідної допомоги;

- застосування роз'яснювальних заходів, а також заходів морального та матеріального заохочення;

- застосування опосередкованих організаційно-правових заходів, у т. ч. комплексу заходів економічного впливу;

- застосування в передбачених законом випадках заходів адміністративного примусу та ін.

Універсальними способами впливу на свідомість і волю людей є методи переконання, заохочення і примусу.

Що стосується теми “Управлінські методи в органах МВС” то головним є те ,що управління у галузі внутрішніх справ і його особливість полягають в тому, що в процесі такого управління здійснюється безпосередня охорона прав і свобод громадян, а також забезпечується громадський порядок та громадська безпека.

Список літератури.

1. Конституція України
2. Адміністративне право України. Підручник.
3. Радянське адміністративне право: Підручник за редакцією Василенкова П.Т. - М. Юрид. літ., 1990 р.
4. Политологический словарь. - К.: ИнноЦентр. - 1991.
5. Юридический энциклопедический словарь. - М.: СЭ. - 19846. Коваль Л.В. Адміністративне право України: Курс лекцій - К. 1998.
6. Колпаков В.К. Адміністративне право України. - К. Юрінком Інтер. 1999.
7. Атаманчук Г.В. Управление: социальная ценность и эффективность. М.: РАГС, 1995.
8. Алехин А.П., Кармолицкий А.А., Козлов Ю.М. Административное право: Учебник. М.: ЗЕРЦАЛО, ТЕИС, 1996.
9. Пикулькин А.Б. Система государственного управления. М., 1997.
10. Севрюгин В.Е. Проблемы административного права: Учебное пособие. - Тюмень: ТВШ МВД 1994
11. Еропкина М.И. Советское административное право. Часть общая и особенная. - Киев, 1988.
12. Соціологія праці МАУП 2002 р.